

سوءمدیریت چگونه قیمت مواد غذایی را پرواز داد؟

خوراکی‌ها بدون تحریم هم نجومی شدند

فرهیختگان روز گذشته مرکز آمار ایران، گزارشی از متوسط قیمت برخی اقلام خوراکی در اردیبهشت‌ماه سال جاری منتشر کرد که آمار موجود در این گزارش نشان می‌دهد در اردیبهشت‌امسال ودر مناطق شهری، اقلام خوراکی از قبیل پیاز، رب گوجه‌فرنگی، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی و سیب درختی بیشترین افزایش قیمت را نسبت به اردیبهشت‌سال گذشته داشته‌اند.

بر این اساس، پیاز با ۳۰٬۶ درصد افزایش قیمت، رب گوجه‌فرنگی با ۲۴۶/۶ درصد افزایش، سیب‌زمینی با ۲۴۱/۳ درصد افزایش، گوجه‌فرنگی با ۱۸۶/۸ درصد افزایش و سیب درختی زرد با ۱۴۲/۷ درصد افزایش قیمت، بیشترین تغییرات قیمتی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته داشته‌اند.
مضاف بر این، در اردیبهشت‌ماه سال جاری قند با ۲۵/۶ درصد، شکر با ۲۵ درصد و برنج ایرانی درجه یک با ۱۸/۵ درصد افزایش قیمت نسبت به فروردین‌ماه امسال مواجه بوده‌اند. در میان این اقلام، قیمت پیاز با ۲۳/۴ درصد، خیار با ۱۸/۱ درصد و مرغ ماشینی با ۱۷/۸ درصد نسبت به ماه قبل (فروردین‌ماه) روند کاهشی داشته‌اند. آنچه کارشناسان اقتصادی از آن به‌عنوان دلایل افزایش قیمت کالاهای اساسی در بازار مطرح می‌کنند، کاهش عرضه و افزایش تقاضاست که موجب برهم‌خوردن نظم بازار و افزایش قیمت کالاهای می‌شود. به عبارت دیگر، در شرایطی که تولید داخل با تقاضای موجود در بازار همخوانی نداشته باشد یا تولید داخل به‌صورت قاچاق از کشور خارج شود، عرضه کاهش و قیمت‌ها افزایش می‌یابد. افزایش بی‌حد و اندازه قیمت برخی کالاهای اساسی که از سال گذشته تاکنون موجب کوچک‌تر شدن سفره خانوارها و خالی شدن سبد غذایی خانواده‌ها شده، اگرچه به گفته مسئولان تنظیم بازار و برخی فعالان اقتصادی، تابعی از تحریم‌ها و متاثر از افزایش نرخ ارز و نوسانات این بازار است، اما نگاهی به آمار تولید، صادرات و واردات این اقلام در کشور نشان می‌دهد تولیدات داخلی، تأمین‌کننده نیاز داخلی و حتی مازاد بر نیاز داخل است.

پیاز: صدرنشین افزایش قیمت

براساس آمار به‌دست آمده از میزان تولید پیل طی یکی دوسال اخیر، سالانه به‌طور میانگین دومیلیون و ۳۰۰ هزار تن پیاز در کشور تولید می‌شود. این در حالی است که میزان مصرف پیاز در کشور به‌طور میانگین حدود دومیلیون و ۵۰۰ هزار تن برآورد شده است. به عبارت دیگر، برای تأمین پیاز مورد نیاز مصرف خانوارها ۲۰۰ هزار تن کسری تولید در کشور وجود دارد. در این میان و تا پیش از اعلام ممنوعیت صادرات پیاز، سالانه بیش از ۳۰۰ هزار تن پیاز تولید شده در کشور، به

کشورهای خارجی صادر می‌شد که این میزان با احتساب کسری ۲۰۰ هزار تنی پیاز برای مصرف داخل، رقمی معادل ۵۰۰ هزار تن کسری پیاز در کشور به‌وجودمی‌آورد. در اواخر سال گذشته و به دنبال افزایش بیش از حد قاچاق پیاز از کشور که براساس اعلام منابع غیررسمی، بیش از ۵۰۰ هزار تن پیاز از کشور به‌صورت قاچاق خارج شده است، بازار داخل را با کمبود شدید این محصول مواجه کرد و در نتیجه قیمت پیاز به یک‌باره بیش از ۳۰۰ درصد افزایش یافت. اگرچه ستاد تنظیم بازار برای کاهش قیمت پیاز، ممنوعیت صادرات این محصول را در فروردین‌ماه سال جاری اعلام کرد، اما قاچاق پیاز همچنان بازار کشور را با کسری این محصول مواجه کرده است. با وجود این و در ابتدای خردادماه جاری، وزارت صمت ممنوعیت صادرات پیاز را لغو کرد و صادرات این محصول دوباره از سر گرفته شد.

قاچاق با صادرات گوجه‌فرنگی؟

در نیمه دوم سال گذشته، قیمت رب گوجه‌فرنگی ناگهان پنج برابر افزایش یافت. این افزایش قیمت در حالی رخ داد که مرزنشینان کشور از حجم بسیار زیاد قاچاق گوجه‌فرنگی از طریق مرزهای کشور و حمل غیرقانونی آن توسط کامیون به کشورهای هم‌مرز اطلاع دادند. قاچاق بی‌رویه گوجه‌فرنگی در کنار صادرات این محصول، بازار کشور را با کمبود این ماده غذایی مواجه کرد و در نتیجه قیمت گوجه‌فرنگی ورب گوجه‌فرنگی به‌شدت افزایش یافت. براساس آمار به‌دست آمده، به‌طور میانگین سالانه پنج‌میلیون و ۳۵۱ هزار تن گوجه‌فرنگی در کشور تولید می‌شود؛ از این میزان حدود ۸۰۰ هزار تن برای تولید رب گوجه‌فرنگی توسط تولیدکنندگان خریداری، حدود چهارمیلیون تن نیز در بازار داخلی کشور عرضه و ۵۵۰ هزار تن گوجه‌فرنگی از طریق صادرات از کشور خارج می‌شود. مضاف بر این و براساس آمارهای غیررسمی، بیش از ۸۰۰ هزار تن گوجه‌فرنگی نیز از طریق قاچاق از مرزهای کشور به کشورهای همجوار برده می‌شود.

اما نکته قابل توجه اینکه سالانه حدود ۱۳۰ هزار تن رب گوجه‌فرنگی تولید شده در کشور از مبادی رسمی به کشورهای دیگر صادر و بیش از ۳۰۰ هزار تن نیز به‌صورت قاچاق از کشور خارج می‌شود. برآورد میزان تولید و مصرف گوجه‌فرنگی و رب گوجه‌فرنگی و بررسی میزان صادرات و قاچاق این محصولات به‌خوبی گویای این نکته است که گرانی این اقلام، اولا به‌واسطه صادرات بی‌حساب و کتاب این محصولات و ثانیا قاچاق این کالاهاست. البته وزارت صنعت برای کنترل بازار گوجه‌فرنگی دستور ممنوعیت صادرات این محصول را داد اما برخلاف انتظار، قیمت این محصول کاهش چشمگیری در

بازار نداشت. بدیهی است به‌واسطه عدم کاهش قیمت گوجه‌فرنگی، تولید رب گوجه‌فرنگی نیز هزینه‌های سنگینی را بر تولیدکننده تحمیل می‌کند و در نتیجه قیمت این کالا افزایش خواهد داشت.

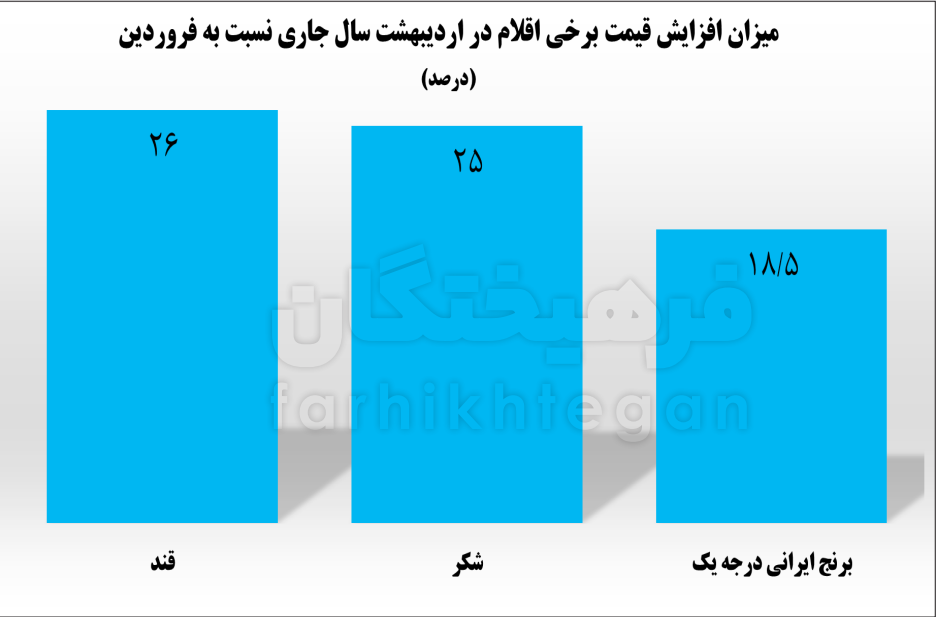
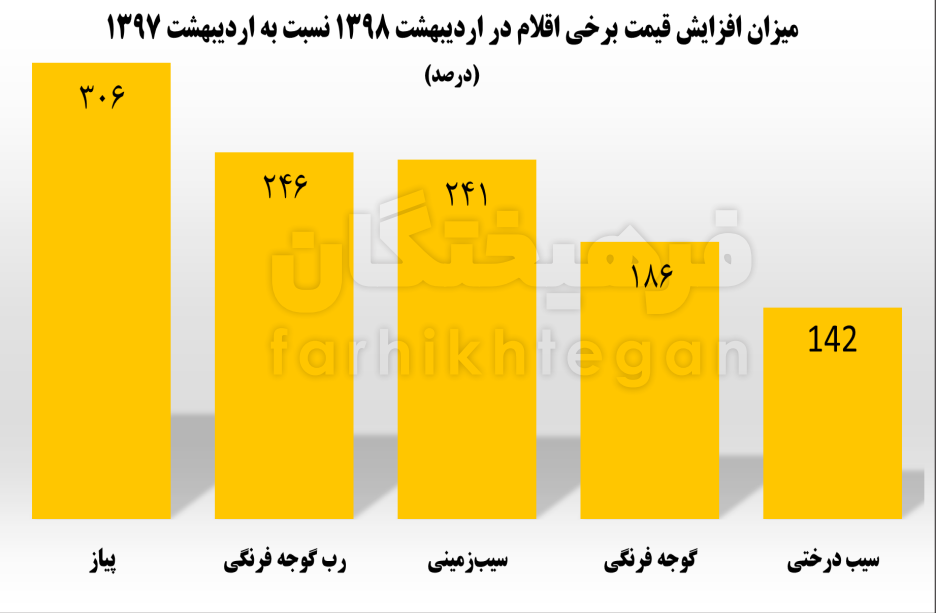
افزایش ۲۴۱ درصدی قیمت سیب‌زمینی؟!

تولید سالانه سیب‌زمینی در کشور براساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، بیش از پنج‌میلیون تن و میزان مصرف این محصول در کشور حدود چهارمیلیون و ۵۰۰ هزار تن برآورد شده است. سازمان توسعه تجارت، صادرات این محصول را ۵۰۰ هزار تن در سال عنوان کرده است. جمع‌بندی این اعداد نشان می‌دهد تولید سیب‌زمینی در کشور علاوه بر تأمین نیاز داخل، قابلیت صادرات و ارزآوری را برای کشور دارد. بنابراین قیمت سیب‌زمینی که براساس آمار مرکز آمار در اردیبهشت‌ماه سال جاری نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۲۴۱ درصد افزایش قیمت داشته، این شبیهه را ایجاد می‌کند که افزایش قاچاق این محصول، بازار داخل را با کسری سیب‌زمینی و در نتیجه افزایش قیمت مواجه کرده است.

در ابتدای سال جاری، صادرات سیب‌زمینی به‌همراه پیاز به خارج از کشور ممنوع شد تا قیمت این محصول در بازار روند کاهشی خود را آغاز کند. با وجود این و به‌رغم کاهش نامحسوس قیمت سیب‌زمینی، وزیر صمت با لغو ممنوعیت صادرات این محصول بار دیگر مجوز صادرات سیب‌زمینی را صادر کرد.

مازاد تولید سیب درختی چه می‌شود؟

در فهرست منتشرشده از سوی مرکز آمار، سیب درختی نیز در میان دیگر محصولات غذایی در اردیبهشت‌ماه سال جاری با رشد قیمت ۱۴۲ درصدی نسبت به مدت مشابه سال گذشته مواجه شده است. سیب درختی از جمله محصولاتی است که به گفته کارشناسان تغذیه، سرانه مصرف آن در کشور بسیار پایین بوده و نیاز است با اتخاذ سیاست‌هایی از سوی مسئولان بهداشتی کشور، سهم این میوه در سبد غذایی خانوارها افزایش یابد. آمارهانشان می‌دهد سالانه به‌طور میانگین حدود سه‌میلیون و ۴۰۰ هزار تن سیب درختی از مجموع باغات کشور تولید می‌شود که از این میزان حدود دومیلیون تن در کشور مصرف می‌شود. ارزیابی آمار نشان می‌دهد سالانه ۴۵۰ هزار تن سیب نیز از کشور صادر می‌شود. جمع‌بندی این آمار این سوال را در ذهن مطرح می‌کند که با وجود مازاد تولید سیب درختی در کشور، دلیل افزایش قیمت این محصول چیست؟ آیا قاچاق می‌تواند یکی از دلایل افزایش قیمت این محصول باشد؟

«امام راحل اگر نه به جسم اما با فکر و راه و وصیت همیشه زنده خود در کنار ماست و زنده است و به فضل و قدرت خدا هیچ قدرتی نخواهد توانست این حضور و این حیات را سلب کند و جمهوری اسلامی را از پدر و بنیانگذار و معلم بزرگ خود جدا سازد»

رهبر معظم انقلاب اسلامی

همزمان با آخرین ساعات پرفیض و ملوکوتی ماه میهمانی خدا، همایش عظیم و سراسری ملت بزرگ ایران در سی امین سالگرد ارتحال معمار کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی (سلام الله علیه) که در روز چهارده خرداد در سراسر کشور و در حرم مطهر آن عزیز راحل برگزار خواهد شد فرصتی است بسیار مغتنم برای نمایش وفاداری کم نظیر مردم شریف ایران به آرمانهای بلند بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران. آیین پرشکوه سراسری و سالانه ۱۴ خرداد امسال در شرایطی برگزار می شود که مقاومت خیره کننده و پیروزمندانه ملت ایران در برابر چهل سال انواع تهدیدها و تحریمهای دشمنانش، جهان را ضمن شگفتی به این حقیقت معترف ساخته است که نظام جمهوری اسلامی ایران در آغاز پنجمین دهه عمر پر افتخار خود در برابر آخرین حربه تحریمهای ظالمانه و گسترده آمریکا نه تنها تسلیم نخواهد شد، بلکه مقاوم تر و مقتدر تر از گذشته این برهه حساس را نیز با سربلندی و عزت پشت سر خواهد گذاشت. بدون تردید در این زمینه نیز جهانیان در آینده نزدیک انشاء الله شاهد تحقق وعده نصرت الهی در حق ملت مومن و مقاوم ایران خواهند بود؛ چرا که این وعده منشأ همه قدرتهای عالم و خالق هستی است که فرموده است: «ان تنصروا الله ینصرکم و ینتھ اقدامکم». مردم شریف ایران از خرداد ۱۳۴۲ تا خرداد امسال بارها تحقق اعجاز نصرت الهی را در صحنه های مختلف مصاف نهضت و نظام امام خمینی با استبداد و استکبار به ظاهر شکست ناپذیر جهانی را در متن تجربه های عینی خویش به چشم دیده است.

اطمینان به تداوم افتخارات ملت ایران و ناکارآمدی آخرین حربه دشمنانش را اخبار حضور شور انگیز میلیونها نفر از مردم مومن و انقلابی ایران در برنامه های مراسم ۱۴ خرداد در سراسر کشور و گردهمایی عظیم و حماسی صدها هزار نفری در حرم مطهر امام راحل، منعکس خواهد کرد.

۱۴ خرداد روز تجدید پیمان با ولایت و سالروز تجلی اراده مردم مومن و انقلابی ایران در پیمودن راه نورانی حضرت روح الله است. همانگونه که رهبر فرزانه انقلاب فرمودند:

« تجلیل از امام بزرگوار ما فقط به‌عنوان یک قدردانی و تجلیل از گذشته نیست، بلکه به معنای اصرار و پافشاری بر آن خط و راهی است که امام بزرگوار با انقلاب خود، با قیام خود، با سیره ی خود، با درسهای خود، با وصیت‌نامه‌ی خود، برای ملت ایران و همه‌ی مسلمانان عالم باقی گذاشت. امام به‌عنوان یک الگو، به‌عنوان یک معلم، به‌عنوان یک رهبر، در ذهن ما و در واقعیت جامعه‌ی ما حضور دارد. جسم او نیست، اما فکر او هست، راه او هست، درس او هست و این درس، همان چیزی است که ملت ایران و همه‌ی مسلمانان عالم به آن احتیاج دارند: ... درس امام زنده است، راه امام زنده است، خط امام زنده است، انگشت اشاره‌ی امام جلو چشم همه است.»

جلوه های بی شکوه از زنده بودن نام و بیاد امام در عمق جان و باور پیروان بی شمارش را مردم جهان در مراسم ۱۴ خرداد امسال نیز همچون سی سال گذشته و بلکه رساتر از آن نظاره خواهند کرد.

ستاد مرکزی بزرگداشت حضرت امام خمینی (س) با سیاس و خضوع به پیشگاه ملت بزرگوار ایران و گرمای داشت مقدم یکایک زائران عزیز ضمن دعوت از علما و فرهیختگان، فرهنگیان و دانشگاهیان، و عموم اصناف و اقشار مختلف و بویژه از خانواده های معظم شهیدان و ایثار گران، و خصوصاً از جوانان پرشور و متعهد برای شرکت در این مراسم معنوی و پرشکوه برنامه رسمی مراسم را که با حضور اعضای بیت شریف حضرت امام و شخصیتهای برجسته داخلی و کارداران و سفرای کشورهای خارجی در حرم مطهر حضرت امام خمینی برگزار می گردد به شرح زیر اعلام می دارد:

شروع مراسم: عصر سه شنبه ۱۴ خرداد رأس ساعت ۱۸ با قرائت قرآن کریم و برنامه عزاداری و سپس **بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مد ظله العالی)**

ستاد مرکزی بزرگداشت حضرت امام خمینی(س)

م الف ۷۷۹

آمار تولید، صادرات و واردات برخی کالاهای اساسی					
کالا	تولید (تن)	مصرف داخلی (تن)	صادرات (تن)	واردات (تن)	قاچاق
پیاز	۲,۳۰۴,۸۷۷	۲,۵۰۰,۰۰۰	۳۰۵,۰۰۰	-	بیش از ۵۰۰ هزار تن
رب گوجه‌فرنگی	۸۰۰,۰۰۰	۳۶۰,۰۰۰	۱۳۲,۰۰۰	-	بیش از ۳۰۰ هزار تن
سیب زمینی	۵۰,۱۹,۲۷۱	۴,۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	-	اطلاعاتی در دست نیست
گوجه‌فرنگی	۵,۳۵۱,۲۹۴	۴,۱۰۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	-	بیش از ۸۰۰ هزار تن
سیب درختی	۳,۴۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	-	اطلاعاتی در دست نیست
قند و شکر	۲,۰۱۳,۰۰۰	۲,۲۰۰,۰۰۰	-	۱,۵۰۰,۰۰۰	اطلاعاتی در دست نیست
برنج ایرانی درجه یک	۲,۲۰۰,۰۰۰	۳,۲۰۰,۰۰۰	-	۱,۳۰۰,۰۰۰	اطلاعاتی در دست نیست
خیار	۳,۳۲۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	-	اطلاعاتی در دست نیست
مرغ ماشینی	۲,۲۰۰,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	اطلاعاتی در دست نیست
* اطلاعات و آمار مندرج در این جدول مربوط به سال مشخصی نیست و به‌صورت میانگین سالانه محاسبه شده است					

دیدگاه

قیمت ارز در بازار تهران چگونه تعیین می‌شود؟

مجید شاکری، کارشناس اقتصادی

طرح جدید بانک مرکزی برای تشکیل بازار متشکل ارزی طرحی است از جنس مالی، نه یک طرح اقتصادی. در علم اقتصاد برای هر دارایی مالی یک ارزش ذاتی محاسبه می‌شود؛ اما درمورد اینکه ارزش ذاتی نرخ ارز چقدر است، دیدگاه‌های مختلفی وجود دارد. فارغ از این امر، اینکه چه زمانی از نرخ کوتاه‌مدت خارج شده و وارد نرخ بلندمدت می‌شویم، سوالی است که باید درمورد آن توضیحاتی ارائه شود.

نکته قابل توجه اینکه اگرچه بانک مرکزی به کمک توصیه‌های اقتصادی و اتخاذ سیاست‌های جدید در حال کنترل رشد نقدینگی برای جلوگیری از جهش‌های کوتاه‌مدت نرخ ارز است، اما بی‌تردید این اقدام کافی نیست و نیاز است نرخ ارز در بلندمدت نیز کنترل شود.

برای محاسبه نرخ ارز به شکلی که بتوان آن را در برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت یا بلندمدت قرار داد یک مکانیسم قدیمی وجود دارد، به این صورت که هر روز صبح نرخ تبدیل درهم امارات به ریال ایران مشخص می‌شود که این نرخ، نرخ روز آینده بازار تهران را رقم می‌زند. البته اگرچه مقامات بانک مرکزی معتقدند بازار ارز دبی برچیده شده است، اما در این راستا چند نکته اساسی وجود دارد؛ نخست اینکه باید مشخص شود چرا درهم امارات نرخ دلار فردا در بازار تهران را مشخص می‌کند و محاسبه نرخ ارز به این روش بر چه پایه‌ای استوار است. از ۴۰ سال گذشته و به‌دنبال تحریم‌های آمریکا نرخ ارز در ایران در بازار دبی تعیین می‌شد. به عبارت دیگر، نرخي که در بازار امروز تهران معامله می‌شود، ۲۴ ساعت قبل از اینکه درهم به ریال تبدیل شود، رقم خورده است زیرا درهم دلار و دروي یک سکه هستند. دلیل دیگر اینکه چون نرخ تبدیل پس از ۲۴ ساعت هج می‌شود، با نرخ تنزیل یک‌روزه و با در نظر گرفتن ریسک‌ها نرخ محاسبه می‌شود. حال یک سوال مطرح می‌شود که چند کشور در جهان هستند که پایتخت ارزی آنها خارج از کشورشان باشد؟ در پاسخ باید گفت تقریبا هیچ کشوری با چنین شرایطی وجود ندارد. پس چرا پایتخت ارزی ایران در خارج از کشور فعال است؟ علت این است که نظام پولی ایران با دلار قطع ارتباط کرده در حالی که تجارت اساسا بدون دلار نمی‌تواند معنا داشته باشد.